



---

# MKSJ

## Dijalozi o naslijeđu

---

**22. – 24. juni 2017.**

**Sarajevo, Bosna i Hercegovina**

Konferencija o naslijeđu MKSJ i kako drugi mogu koristiti njegova postignuća kao osnovu za daljnji rad

# Konceptualni okvir konferencije



UNITED NATIONS  
International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

# Dijalozi o naslijeđu MKSJ-a

## I. Uvod

Kako se MKSJ sprema za zatvaranje krajem 2017., obezbijediti da rad i postignuća MKSJ-a budu dostupni i uticajni za zainteresovane u regionu bivše Jugoslavije – i u inostranstvu – značajnije je nego ikada.

Oslanjajući se na napore koje je MKSJ već preduzeo u pokretanju razgovora o naslijeđu i projekata u vezi s naslijeđem,<sup>1</sup> Međunarodni sud će održati završnu konferenciju o naslijeđu u junu 2017. kako bi doprinio debati koju trenutno vodi čitav niz zainteresovanih strana. Ova prilika nudi lokalnim, regionalnim i međunarodnim akterima mogućnost da razgovaraju o aspektima uloge Međunarodnog suda i njegovog naslijeđa u nekoliko ključnih oblasti.

Cilj konferencije je da se drugima omogući da se oslone na postignuća koja je MKSJ ostvario tokom svog 24-godišnjeg postojanja. Zamisao je da se održi niz dinamičnih dijaloga sa onima koji mogu prenijeti ono što je Međunarodni sud razvio u nove oblasti, s posebnim osvrtom na ulogu nacionalnih aktera. Konferencija će istražiti na koji način rad MKSJ-a može formulisati odgovore na zvjerstva i zločine vezane za sukobe na nacionalnom nivou u brojnim poljima, uz istovremeni transfer iskustava stečenih na nacionalnom nivou.

Na ovoj konferenciji, naslijeđe se neće razmatrati samo kao statička ocjena o radu MKSJ-a, nego i kao dinamičan razgovor i proces transformacije – razmjena iskustava i saznanja. Samo kroz dinamičan i otvoren proces može se postići krajnji cilj unapređenja i jačanja vladavine prava.

## II. Struktura konferencije

Konferencija će se održati u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini, i trajaće tri dana, od **22. do 24. juna 2017.** Mjesto održavanja konferencije će biti u jednom od sarajevskih hotela (tačna lokacija će biti naknadno saopštena).

U radu konferencije učestvovaće oko 300 ljudi, uključujući sudije i osoblje MKSJ-a, zainteresovane na lokalnom nivou koji predstavljaju raznovrstan raspon uloga širom regiona bivše Jugoslavije, kao i međunarodne stručnjake i naučne radnike. Značajan dio učesnika biće iz bivše Jugoslavije, uključujući udruženja, žrtve, omladinu, pravnike, političare, NVO, naučne radnike, predstavnike medija i širu javnost. Važno je postići široku zastupljenost raznih aktera među učesnicima konferencije i opredijeliti se za sveobuhvatan pristup u njenom organizovanju. Imajući to na umu, grupe i pojedinci iz regiona pozvani su da budu suorganizatori pratećih događaja.

Konferencija će se sastojati od moderiranih panela i biće popraćena nizom pratećih događaja, uključujući tematske rasprave. Na konferenciji će takođe biti održano više uvodnih govora, kao i uvodno izlaganje. Uvodno izlaganje odrediće ton konferencije i postaviti okvir za debate i razmatranja.

---

<sup>1</sup> Konferencija MKSJ povodom obilježavanja 20. godišnjice rada Međunarodnog suda, Naslijeđe MKSJ-a u bivšoj Jugoslaviji – konferencije 2012., Globalno naslijeđe MKSJ-a – konferencija 2011., Međunarodna konferencija – 2010. Za dodatne informacije pogledati: <http://www.icty.org/en/outreach/legacy-conferences>.

Sastav panela odražavaće raznovrsnost, uzimajući u obzir, između ostalog: rodnu pripadnost; geografsku zastupljenost; stručno iskustvo; učešće u postupcima; službenike drugih sudova i tribunala; te stručnost u relevantnim oblastima razgovora.

Izlaganja na konferenciji mogu biti na engleskom ili na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, uz simultani prijevod na druge jezike.

### ***Panel diskusije***

U središtu ove konferencije biće niz panel diskusija. Paneli će biti sastavljeni od najviše pet učesnika i usmjereni su ka ostvarivanju otvorenog dijaloga u vezi s pitanjima koja pokrivaju. Svaki panel diskutovaće o nekom ključnom elementu naslijeđa MKSJ-a, a predsjedavaće mu moderator.

Format svakog panela može varirati u zavisnosti od konkretne teme, pri čemu će neki, na primjer, biti u obliku izlaganja praćenih sesijama za postavljanje pitanja i odgovore, dok će drugi predstavljati interaktivne razgovore putem moderiranih pitanja ili će imati glavnog govornika i komentatore. Svi učesnici konferencije biće pozvani i podsticani da uzmu aktivno učešće u sesijama.

Za svaki panel biće odvojeno po devedeset minuta. Teme panela navedene su u daljnjem tekstu.

### ***Prateći događaji***

Niz pratećih događaja posebno organizovanih za ovu priliku, kao što su govori, okrugli stolovi i projekcije dokumentarnih filmova, održaće se u cilju podsticanja dodatnog razmišljanja i dijaloga u vezi s ključnim pitanjima konferencije.

Među tim popratnim događajima ističu se promocija verzije na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku knjige pod naslovom *Procesuiranje pred MKSJ seksualnog nasilja pocinjenog tokom sukoba*, koju su priredili tužilac, Serge Brammertz, i zamjenica tužioca, Michelle Jarvis, kao i niz interaktivnih sesija s pitanjima i odgovorima s rukovodiocima Međunarodnog suda.

Radi koordinacije, zainteresovani za organizovanje pratećih događaja trebaju kontaktirati Međunarodni sud (gđa Helen Freney na [freney@un.org](mailto:freney@un.org)).

### ***Ishodi***

Posljednjeg dana konferencija će usvojiti rezoluciju koja će sadržati zaključke i preporuke. Oni će proizaći iz raznih diskusija, a cilj im je da postave temelje budućih razgovora o nasljeđima međunarodnih sudova i tribunala, uključujući razmjenu iskustava između nacionalnih i međunarodnih jurisdikcija.

Poziv za dostavljanje radova za konferenciju upućen je krajem oktobra 2016. Kandidati čiji su prijedlozi prihvaćeni pozvani su da do 15. aprila 2017. dostave radove u potpunom obliku. Radovi će biti uzeti u obzir za izlaganje i diskusiju na konferenciji i/ili za objavljivanje u priređenoj zbirci.

### III. Paneli

#### 1. Normativno naslijeđe

Ovaj panel razmatraće ključne aspekte normativnog naslijeđa Međunarodnog suda tokom 24 godine njegovog postojanja, s posebnim akcentom na to kako je sudska praksa MKSJ-a uticala na nacionalne jurisdikcije, konkretno u regionu bivše Jugoslavije, kao i na to kako su nacionalni zakoni i sudska praksa oblikovali međunarodnu pravdu. U duhu održavanja dinamičnog diskursa i razmjene iskustava i saznanja, govornici će se osvrnuti na naučene lekcije i daljnje načine obezbjeđivanja uspješnog ukrštanja nacionalnog, regionalnog i međunarodnog pravosuđa.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Najvažnije odluke MKSJ-a i razvoj međunarodnog krivičnog prava tokom postojanja MKSJ-a;
- Kako 'prevesti' pravne koncepte međunarodnog krivičnog prava, kao što su vidovi odgovornosti, u nacionalne koncepte, i kako se nacionalne jurisdikcije bave divergencijama u tom pogledu;
- Razmjena praktičnih iskustava u vezi s pravičnošću i efikasnošću postupaka u smislu procesnog prava i dokaza u međunarodnom krivičnom pravu;
- Krivična djela protiv sprovođenja pravde na međunarodnim sudovima i tribunalima i kako se nacionalni sudovi bave tim pitanjima;
- Kako MKSJ služi kao katalizator za uspostavljanje specijalizovanih vijeća ili odjeljenja za međunarodne zločine u nacionalnim jurisdikcijama u regionu i šire.

Među učesnicima će biti jedan bivši sudija MKSJ-a, jedan sudija iz nacionalne jurisdikcije, naučni radnici i pravnici.

#### 2. Naslijeđe pravosuđa u odnosu na rodna pitanja

Svrha moderiranog panela pod naslovom "Naslijeđe pravosuđa u odnosu na rodna pitanja" jeste da ispita kako su žene doprinijele pravosudnom procesu i u njemu učestvovala u raznim kontekstima i ulogama, kako na MKSJ-u tako i u nacionalnim pravosuđima koja se sada bave srodnim poslovima. Panel će razmotriti iskustvo i doprinos žena kao svjedoka, sudija, istražitelja, analitičara, tužilaca, pismenih/usmenih prevodilaca, osoblja Službe za žrtve i svjedoke i predstavnika civilnog društva, kao i doprinos žena regionalnim i međunarodnim organizacijama koje rade na srodnim poslovima. Panel bi obezbijedio forum za razgovor o tome kako je učešće žena oblikovalo naslijeđe MKSJ-a i – s druge strane – kako je rad MKSJ-a oblikovao/može oblikovati njihovo iskustvo, te šta bi to moglo značiti za žene i djevojke u drugim jurisdikcijama u budućnosti. Panel će se osvrnuti na potrebu za efikasnim integrisanjem rodni perspektiva ne samo u suštinske, nego i proceduralne i institucionalne aspekte međunarodnog krivičnog prava i razmotriće uticaj tog naslijeđa na tranzicionu pravdu i vladavinu prava.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Kako su žene učestvovala u pravosudnom procesu na MKSJ-u;
- Evolucija sudske prakse MKSJ-a u vezi sa seksualnim i rodno zasnovanim nasiljem (SRZN) i primjena te sudske prakse u nacionalnim jurisdikcijama;
- Značaj saradnje s civilnim društvom u radu na identifikovanju žrtava i svjedoka (kao i u vezi sa zastupanjem u pogledu širih pitanja reparacija, kao što je kompenzacija);
- Zaštita svjedoka i žrtava, uključujući žrtve SRZN;

- Pristup pravosuđu za žene u nacionalnim jurisdikcijama, uključujući pristup kompenzaciji/ reparacijama.

Među učesnicima panela biće sadašnji i bivši članovi osoblja Tužilaštva MKSJ-a, jedna bivša sutkinja MKSJ-a, jedan naučni radnik, te član jedne nevladine organizacije.

### 3. Operativno naslijeđe

Svrha moderiranog panela “Operativno naslijeđe” jeste da pokaže kako je Tužilaštvo (OTP) tokom godina razvijalo svoje radne metode, a takođe i kako se prilagođavalo raznim operativnim izazovima i prevazilazilo ih. Razmotriće se načini na koji je Tužilaštvo doprinijelo procesima tranzicijske pravde i vladavini prava u nacionalnim jurisdikcijama, a takođe i kako državni organi sada primjenjuju i dalje razvijaju operativne strategije na osnovu iskustva Tužilaštva.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Početne izazove s kojima se Tužilaštvo suočavalo u istragama i krivičnom gonjenju za ratne zločine;
- Lekcije koje je Tužilaštvo naučilo u izgradnji kapaciteta u regionu;
- Perspektive i operativne izazove s kojima se suočavaju nacionalne jurisdikcije, te potencijalna i probana rješenja (uključujući lekcije koje su naučene i primjenjene iz iskustva Tužilaštva).

Među učesnicima panela biće sadašnji i bivši članovi osoblja Tužilaštva MKSJ-a, kao i član iz jedne nacionalne jurisdikcije.

### 4. Naslijeđe u vezi s odbranom i pravičnim suđenjima

Ovaj panel će razmotriti ulogu odbrane u međunarodnim krivičnim suđenjima na međunarodnim i nacionalnim sudovima. Iskustvo odbrane na MKSJ-u razmotriće se paralelno s iskustvima odbrana na nacionalnim sudovima u regionu bivše Jugoslavije i širom svijeta u postupcima vođenim na osnovu univerzalne nadležnosti, kao i značaj snažne odbrane u takvim postupcima.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Kreiranje teze odbrane u vezi s međunarodnim zločinima, istražne aktivnosti odbrane, koordinacija predmeta, zastupanje na suđenju i izazovi na međunarodnom i na nacionalnom nivou;
- Karakteristike akuzatornog sistema koji je u velikoj mjeri usvojen na sudovima u regionu bivše Jugoslavije, te kako je praksa na MKSJ-u oblikovala način na koji se razvija strategija odbrane u regionu;
- Analiza različitih struktura za organizacije i službe odbrane na međunarodnim i nacionalnim sudovima;
- Prava optuženih, uključujući prava na pravično suđenje i jednakost sredstava, i kako to utiče na način na koji se vode postupci.

Među učesnicima panela biće branioci i članovi Udruženja branilaca koji postupaju pred MKSJ; advokati koji su postupali u predmetima ratnih zločina na području bivše Jugoslavije, kako bi se razmotrila primjena jurisprudencije MKSJ-a u regionu i akuzatorni sistem koji je sada na snazi; advokati koji su postupali u predmetima ratnih zločina na osnovu univerzalne nadležnosti; članovi sudskih organa koji su presuđivali u predmetima ratnih zločina kako na međunarodnom tako i na

nacionalnom nivou, posebno kako bi prokomentarisali značaj postojanja snažne odbrane; predstavnici ureda i organizacija odbrane na međunarodnim sudovima i na području bivše Jugoslavije, te naučni radnici koji su vršili istraživanja o pravu na pravično suđenje, uključujući prava optuženih pred MKSJ-om i u predmetima ratnih zločina u nacionalnim jurisdikcijama.

## 5. Participativno naslijeđe: “Iskustvo svjedoka”

Oko 5.000 svjedoka stupilo je pred Sud 8.000 puta na suđenjima pred MKSJ-om od njegovog osnivanja. Ovaj broj svjedoka je bez presedana i obuhvata širok dijapazon žrtava, “svjedoka o bazi zločina”, “svjedoka o povezanosti”, te svjedoka vještaka. Panel će razmotriti uticaj iskaza svjedoka pred MKSJ-om na nacionalna pravosuđa. Sa šireg stanovišta, panel će se takođe osvrnuti na ulogu žrtava, traženje reparacija za svjedoke/žrtve, te utvrđivanje statusa žrtve.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Resursi koji su potrebni kako bi se svjedocima omogućilo da iznesu svoje iskaze, uključujući rodno osjetljivu podršku i podršku svjedocima;
- Lekcije od interesa za nacionalne jurisdikcije naučene iz pilot projekta studije Službe za žrtve i svjedoke (VWS) (objavljenog 2016.);
- Pitanja koja dolaze u žižu interesovanja, tj., treba li podrška poslije svjedočenja uključivati obavještanje svjedoka, uključujući davanje obavještenja o datumima (prijevremenog) puštanja na slobodu osuđenika;
- Nastavljanje zaštitnih mjera MKSJ-a od strane državnih organa i logistička pitanja i posljedice toga.

Među učesnicima panela biće jedan svjedok MKSJ-a, predstavnik Službe za žrtve i svjedoke MKSJ-a, predstavnik programa podrške i pomoći svjedocima u regionu bivše Jugoslavije, naučni radnici i eksperti u vezi s reparacijama, zaštitom svjedoka i iskustvima iz drugih regija.

## 6. Istorijsko naslijeđe

Cilj ovog panela jeste da omogući stručnu raspravu o dugoročnom istorijskom naslijeđu MKSJ-a, počevši od uloge Međunarodnog suda u stvaranju istorijskih zapisa kroz utvrđivanje ključnih činjenica o zločinima. Pored toga, MKSJ će iza sebe ostaviti obimne spise i arhive, kao dio svog naslijeđa, uključujući ne samo svoje presude i odluke, nego i transkripte iskaza svjedoka i video snimke sudskih pretresa, dokazne predmete i druge dokumente od velike istorijske vrijednosti. Ti spisi i arhive pružiće značajno svjedočanstvo o događajima koji su se odigrali tokom sukoba 1990-ih godina u bivšoj Jugoslaviji i predstavljace izuzetno vrijedan izvor informacija za ljude ne samo u regionu, nego i drugdje. Pored toga, panel će se osvrnuti na razne inicijative Međunarodnog suda za javnu razmjenu informacija, kao što su pristup sudskim bazama podataka i audiovizuelnom materijalu na način prilagođen korisnicima, ili pristup spisima posredstvom informativnih centara u regionu.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Kako je rad MKSJ-a doprinio utvrđivanju činjenica o istorijskim događajima;
- Korištenje spisa i arhiva u pravosuđu, zastupanju i radu na pomirenju u zemljama bivše Jugoslavije;
- Doprinos informativnih centara efikasnom dugoročnom pristupu spisima i arhivama MKSJ-a;



- MKSJ kao prvi Međunarodni sud s audiovizuelnom kolekcijom svojih postupaka (uključujući audio kanal na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku).

Među učesnicima panela će biti jedan sadašnji sudija MKSJ-a, naučni radnik iz oblasti pravnih nauka, istoričar i novinar.

## 7. Naslijeđe *Outreacha*: “Saopštavanje pravde”

Da bi rad i naslijeđe MKSJ-a mogli imati pozitivan uticaj na procese tranzicijske pravde u zemljama bivše Jugoslavije, potrebno ih je prenijeti i objasniti građanima i institucijama u regionu. *Outreach* program MKSJ-a je tokom posljednjih 16 godina razvio niz sredstava i projekata usmjerenih ka približavanju MKSJ-a zajednicama na koje je imao najviše uticaja. Ipak, potreba za informisanjem o radu i naslijeđu MKSJ-a neće prestati poslije njegovog zatvaranja. Naprotiv, na drugim akterima će biti da nastave i dalje obogaćivati komunikaciju u vezi s naslijeđem MKSJ-a. Ovo pokreće niz značajnih pitanja za budućnost na koja će panel pokušati da odgovori.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Šta je *Outreach* program MKSJ-a učinio da ohrabri i ojača aktere u regionu da nastave i preuzmu njegove napore i projekte;
- Tekuće i planirane aktivnosti lokalnih aktera usmjerene ka prenošenju naslijeđa MKSJ-a;
- Kakvi trebaju biti ciljevi i aktivnosti informisanja poslije zatvaranja Međunarodnog suda;
- Potrebe lokalnih zajednica u vezi s naslijeđem MKSJ-a;
- Odgovornosti raznih društvenih aktera kao što su političari, novinari, pravnici, ili civilno društvo u prenošenju naslijeđa MKSJ-a.

Među učesnicima će biti predstavnici zaduženi za informisanje iz lokalnih organa pravosuđa u vezi s ratnim zločinima, organizacije civilnog društva koje se bave tranzicijskim pravosuđem, novinari s velikim iskustvom u pokrivanju rada Međunarodnog suda, te političari upoznati sa značajem *outreacha*, naslijeđa i javnog informisanja u vezi s MKSJ-om.

## 8. Vansudsko naslijeđe

Pravosudni rad Međunarodnog suda samo je jedan dio veće slagalice. Zamisao na kojoj se zasniva ovaj panel jeste da se postavi pitanje obima u kom – eventualno – pravosudna institucija može, i treba, doprinijeti miru i pomirenju u postkonfliktnom društvu. Drugim riječima, ispitaće se šta se namjeravalo da Međunarodni sud postigne, kao i šta se nikada nije ni očekivalo da će postići kao sudski organ s ograničenim mandatom. To, pak, otvara raspravu o tome kako popuniti prazninu putem vansudskih mehanizama. Zamisao je da se ohrabri plodna i ka budućnosti usmjerena debata o tome kako ponovo izgraditi postkonfliktna društva i o radu ka pomirenju i održivom miru.

Panel će obuhvatiti, između ostalog, sljedeće teme:

- Šire teme tranzicijske pravde i mehanizama vansudskog utvrđivanja odgovornosti;
- Značaj memorijalizacije za borbu protiv poricanja;
- Izgradnja mira i jačanje vladavine prava na nacionalnom i međunarodnom nivou;
- Recepcija suđenja u medijima, edukaciji, istorijskom predstavljanju i umjetnosti (npr. filmovima, književnosti);
- Jačanje inicijativa civilnog društva u vezi s odgovornošću i pomirenjem.

Među učesnicima panela će biti stručnjak iz oblasti političkih nauka, predstavnik civilnog društva, naučni radnik iz oblasti pravnih nauka i ekspert za tranzicijsku pravdu.

#### IV. Ishodi konferencije

Konferencija *Dijalozi o naslijeđu MKSJ-a* imaće ključnu ulogu u razgovorima o naslijeđu MKSJ-a u bivšoj Jugoslaviji. Ova konferencija će u značajnoj mjeri doprinijeti ciljevima naslijeđa MKSJ-a:

- da se identifikuju najbolja praksa, postignuća i izazovi proizašli iz preko 20 godina rada Međunarodnog suda;
- da se istraže načini za korišćenje tih postignuća kao osnove za jačanje napora na izgradnji tranzicijske pravde u regionu; i
- da se istraže načini za korišćenje tih postignuća kao osnove za podršku utvrđivanju odgovornosti za međunarodna krivična djela širom svijeta.

Jednako značajno kao strukturirani aspekti konferencije biće to što će ona pružiti prostor za neformalne razgovore i umrežavanje učesnika konferencije. Konferencija će okupiti raznovrstan spektar učesnika i tako ponuditi mogućnosti dijaloga među ljudima sa širokim rasponom perspektiva o radu Međunarodnog suda i stepenom uključenosti u njega.

#### V. Logističke informacije

Dodatne pojedinosti, poput onih koje se odnose na učešće, lokaciju i medije trenutno se finaliziraju i biće dostupne što je prije moguće. U međuvremenu, za dodatne informacije molimo da kontaktirate Međunarodni sud na [ICTYlegacydialogues@un.org](mailto:ICTYlegacydialogues@un.org).



## VI. Provizorni dnevni red

### Četvrtak, 22. juni 2017.

- 8:00-9:00 Registracija i doček
- 9:00-9:30 Inauguracija i uvodni govor konferencije
- 9:30-11:00 **Panel I: Diskusija o normativnom naslijeđu**
- 11:00-11:30 *Pauza za kafu*
- 11:30-13:00 **Panel II: Diskusija o naslijeđu pravosuđa u odnosu na rodna pitanja**
- 13:00-14:30 Pauza za ručak i prateći događaji:  
*Promocija verzije na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku knjige “ Procesuiranje pred MKSJ seksualnog nasilja pocinjenog tokom sukoba”*
- 14:30-16:00 **Panel III: Diskusija o vansudskom naslijeđu**
- 16:30-18:00 Prateći događaji
- 20:30-22:00 Prijem

### Petak, 23. juni 2017.

- 9:00-9:30 Uvodna sesija
- 9:30-11:00 **Panel IV: Diskusija o operativnom naslijeđu**
- 11:00-11:30 *Pauza za kafu*
- 11:30-13:00 **Panel V: Diskusija o naslijeđu u vezi s odbranom i pravičnim suđenjima**
- 13:00-14:30 Pauza za ručak i prateći događaji:  
*(i) Brifing o pristupu arhivama MKSJ-a; (ii) Diskusija o potrebama svjedoka poslije svjedočenja s predstavnicima iz regiona.*
- 14:30-16:00 **Panel VI: Diskusija o participativnom naslijeđu: “Iskustvo svjedoka”**
- 16:00-16:30 *Pauza za kafu*
- 16:30-18:00 **Panel VII: Diskusija o istorijskom naslijeđu**

### Subota, 24. juni 2017.

- 9:30-11:00 **Panel VIII: Diskusija o naslijeđu Outreacha: “Saopštavanje pravde”**
- 11:00-11:30 *Pauza za kafu*
- 11:30-13:00 **Završna sjednica: Zaključci i preporuke**